

УДК 634.8.05**ВИНОГРАД, СТІЙКИЙ ДО НАДМІРНОЇ ВОЛОГИ****А. В. Дробітько**, канд. с.-г. наук, доцент**І. Д. Дудяк**, канд. с.-г. наук, доцент**Р. Р. Панченко**, магістр другого року навчання*Миколаївський національний аграрний університет*

Кожен виноградар, незалежно від мети, бажає отримати рясний урожай сонячної ягоди. Проте, наш клімат помітно змінюється і останнім часом дощі в момент збору врожаю досить часте явище. Найбільших втрат від надмірної вологи ми зафіксували в 2013, 2018 і 2019 роках. Саме в останніх числах липня - першій декаді серпня починаються проливні дощі, які затягуються на 3-5 діб. В кінцевому результаті форми, які схильні до розтріскування просто рве на очах. Деякі сорти тріщать помірно (на ягоді з'являється невелика мікротріщина, яка здатна затягнутися самостійно), інші ж форми просто розриває навпіл. За останні 2 сезони на моєму винограднику відбувається втрата врожаю в 20-25% саме за великого випадання опадів у вигляді дощів. Виноград росте у відкритому ґрунті на щільній суглинистій землі, на якій затримується волога. На піщаних ґрунтах ситуація трохи краще, але в цілому результат аналогічний.

У сезоні 2019 більше 80 форм і сортів показали нездатність протистояти сильним дощам. Навіть такі перевірені і надійні форми як Преображення і Талісман схилилися під силою стихії і потріщати. Безумовно ситуація не кидалася на призволяще і при першій можливості ми намагалися допомогти кущам. Зусилля були сконцентровані на видаленні тріснутих ягід і обробці виноградника від гнилей. Уже другий рік поспіль переконаюся в тому, що обробки харчовою содою, йодом, марганцівкою і перекисом водню допомагають якщо дощ був не більше доби. У разі якщо дощі затягнулися на 3 і більше діб і немає навіть найменшого інтервалу щоб провести обробку, у гнилі цілком достатньо часу щоб інфікувати тріснуту ягоду і вже перебратися на сусідню. Також до допоміжних заходів можна віднести підкормку кальцієм і застосування препаратів, по типу Вапор гард, але проблему вони не вирішують, тільки пом'якшують наслідки. Цікавий досвід - укриття зони розташування грон білим агроволокном, перешкоджаючи пряме попадання вологи на ягоду, але випробувати подібної варіант потрібно протягом декількох сезонів. Єдиним, хоч і радикальним, рішенням яке було прийнято в кінці сезону 2019 - повна заміна всіх кущів, ягоди яких тріснули на 60% і більше.

На сьогоднішній момент ми видалили (викорчували або зрізали на перещеплення) більше 15% всього виноградника. Другим етапом став підбір сортів і форм, абсолютно стійких до розтріскування. Як

відомо, виноград культура місця і часу, тому лозу підбирав тільки з тих гібридів, які витримали дощі саме на моєму винограднику, при високій щільності ґрунту.

Детально проаналізувавши останні сезони, можна виділити ряд сортів і гібридних форм, абсолютно стійких до тріску:

1 Лідером протягом багатьох сезонів стала форма Алтайський. Вона дозріває 15-20 серпня (в місті Миколаїв) та будь-які дощі їй ні по чому. В незалежності від періоду, на які припали дощі: стадія розм'якшення, зростання ягоди або повна зрілість на Алтайському немає жодної тріснутий ягоди;

2 У цей список обов'язково включили Монарх. Монарх (Хризоліт) крім багатьох переваг у вигляді ягоди більш 20г, гарного смаку і зимостійкості -25 ° С показав чудову стійкість до тріску ягоди;

3 Алвіка. Досить нова форма, але вже пройшла суворі випробування під навантаженням. Одна з найбільших чорно забарвлених гібридів. Показала високу стабільність до дощів протягом 3 років;

4) Валентина. Улюблениця на моєму винограднику. Середньопізній термін дозрівання, півметрові грона і велика жовта ягода. Не раз за 4 роки не тріщала при найнесприятливіших умовах;

5 Вселяє довіру нова форма - Бешевський. Дощі припали на момент стиглості ягоди, витримала все ідеально. Дуже рання форма з великою червоно-фіолетовою ягодою;

6 Один з кращих представників виноградника - Еверест. Заслужено зайняв місце лідера, крім найбільшої червоної ягоди показав практичність в догляді, в тому числі і до дощів;

7 Атос. Надрання чорна форма, яка дозріває в 20-х числах липня. Дуже врожайний і прекрасно впорався з надлишком вологи;

8 Нова форма під назвою Олександрівський. Випробовується 4 роки. За цей час не єдиної червоно забарвленої ягоди не було пошкоджено дощами;

9 Краса Балок. Ця форма прижилася на наших виноградниках завдяки ранньому терміну дозрівання, великої чорної ягоди і звичайно стійкістю до тріску;

10 Антоній Великий. Черговий приклад, коли не потрібно списувати "старичків". Поки інші форми тріщали, Антоній Великий стабільно висів без єдиної тріснутий ягоди;

11 Чорний кіготь. Один з моїх сіянців, який показав стабільність і практичність в будь-якому аспекті його вирощування. Гармонійно успадкував краще від батьків, в тому числі стійкість до тріску.

Ось перелік тих, хто не підвів. Саме ці сорти і форми будемо масово розмножувати на винограднику в 2020 році, щоб бути готовим до примхів природи.